

Yuldosheva Muhabbat Bayrambayevna

Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Boshlang'ich ta'lim fakulteti 1-kurs talabasi
Ilmiy nazoratchi: Navruzov Ulug'bek

MATEMATIK MUAMMOLARNI HAL QILISHDA HAMKORLIK VA GURUH ISHLASHNING AHAMIYATI

Annotatsiya: Ushbu maqola boshlang'ich sinf o'quvchilariga matematik muammolarni hal qilish jarayonida hamkorlik va guruh ishining ahamiyatini tushuntirishga qaratilgan. Boshlang'ich ta'lim bosqichida o'quvchilarning mantiqiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishda, guruhiy muammolarni hal qilish faoliyatlari orqali o'quvchilar o'rtasidagi muloqotni kuchaytirish muhimdir. Maqolada o'quvchilarning birgalikda ishlash jarayonida o'zaro yordam berish, fikr almashish va birgalikda yechimlar topishning ahamiyati ko'rsatilib, bunday yondashuvlar o'quv jarayoniga qanday ijobiy ta'sir ko'rsatishi haqida misollar keltiriladi. Shuningdek, boshlang'ich sinfda hamkorlik asosida o'quv faoliyatlarini tashkil etish bo'yicha tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: interfaollik, boshlang'ich ta'lim, matematik muammolar, hamkorlik, guruh ishlashi, mantiqiy fikrlash, o'quv jarayoni, o'zaro yordam, fikr almashish.

Ma'lumki, ta'lim jarayoni o'quvchilarning bilim olishi, ko'nikma, malakalarni egallash, ularning ilmiy dunyoqarashi, ijodiy izlanishlarini rivojlantirish maqsadiga yo'g'irilgan o'qituvchi va o'quvchilarning o'zaro hamkorligi sanaladi.

Boshqacha qilib aytganda, ta'lim mazmunini o'qitish metodlari yordamida o'zlashtirishga erishishdir. Metod so'zi umumiy ma'noda muayyan erishish usulidir. O'qitish metodlari tom ma'noda o'qituvchining bilimlarini o'quvchilar ongiga yetkazish va ayni paytida ularni o'quvchilar tomonidan o'zlashtirib olishidir.

Dars jarayonida o'quvchilar bilan ishlashda interfaol metodidan foydalanish samarali bo'ladi. Interfaol inglizcha "interast" so'zidan olingan bo'lib, inter- hamkorlikda, akt-harakat qilmoq ma'nosini bildiradi.

Interfaollik deganda o'quvchining o'qituvchi bilan, o'quvchining o'quvchilar guruhi bilan hamkorlikda yoki kompyuter bilan muloqoti o'zaro ta'sir ko'rsatish rejimida ishlashi tushuniladi.

Interfaol o'qitish- bu, avvalo, dialog tarzda o'qitish, muloqot jarayonida barcha ishtirokchilar tomonidan hamkorlikda muammolarni hal etilishidir.

Interfaol o'qitishning asosiy mohiyati- o'qitish jarayonida barcha o'quvchilar bilish jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi, ular muhokama etilayotgan muammolarni, voqea va hodisalarning rivojini tushunadi, muammoli vaziyatlarni anglaydi, uni hal etish yo'llarini izlab, eng maqbul variantini tavsiya etadi.

O'quv materialini o'rganish, muammoni hal etish bo'yicha turli variantdagi yechimni tavsiya etishga asoslangan bilish jarayonida o'quvchilarning hamkorligi har bir o'quvchiga, guruh muvaffaqiyati uchun o'z ulushini qo'shishga, ular o'rtasida fikr, axborot va tajriba almashinuviga zamin tayyorlaydi. Ushbu hamkorlik samimiy, qulay ijtimoiy psixologik, o'zaro yordam muhitida sodir bo'lgani uchun o'quvchilar nafaqat yangi bilimlarni o'zlashtiradilar ,

balki o'zining bilish faoliyatlarini rivojlantiradi, uni yuqori darajaga ko'tarib, hamkorlikka kirishishiga imkon beradi.

O'qitish jarayonida interfaol usullarni qo'llash o'quvchilarning o'zaro muloqotga kirishishini tashkil etish va boshqarishni taqozo etadi, bunda o'quvchilar hamkorlikda izlanib, umumiy, shu bilan bir qatorda har bir o'quvchi uchun ahamiyatga molik bo'lgan muammoni hal etishga kirishadilar. Ular o'rtasida bir-birini tushunish, hamkorlikda ishlash va hamjihatlik vujudga keladi.

Interfaol usullardan foydalanilgan darslarda bitta o'quvchining ustunlik qilishi, uning o'z fikrini o'tkazishiga yo'l qo'yilmaydi.

Interfaol usullar qo'llanilganda o'quvchilar tanqidiy fikr yuritish, axborot manbalari va vaziyatni tahlil qilish, murakkab muammoli vaziyatlarni hal etish, o'rtoqlarining fikrlarini tahlil qilib, asoslangan xulosalar chiqarish, munozarada ishtirok etish, boshqa shaxslar bilan muloqotga ko'nikmalarini egallaydi.

O'qitishda interfaol metodning quyidagi xususiyatlari mavjud:

-insonning muhim hayotiy ehtiyoji bo'lgan muloqot- o'qitish jarayonining barcha bosqichlarida qo'llaniladi;

-o'qitish jarayonida o'quvchilarga o'z kuchi, bilimi, iqtidorini namoyon etishga teng imkoniyatlar beriladi;

-o'quvchilarning kichik guruhlarda hamkorlikda ishlashida ijtimoiy-psixologik jihatidan qulay muhit yaratilib, muloqotda bosqichma-bosqich samarali ishtirok etishga zamin tayyorlanadi;

-o'quvchilar muloqotda faol ishtirok etishlari uchun faqat eshitishlari yetarli emas, balki eshitganlarini tahlil qilish, fikr yuritish, fikrlarning asosli va tushunarli bo'lishiga erishish lozimligini anglaydilar;

-o'quvchilar bilan hamkorlikda, kichik guruhlarda ishlashi orqali qo'yilgan vazifalarni talab darajasida bajarish, olingan natijalarni tahlil qilish, ularning to'g'riligni tekshirib ko'rish, taqdim etish va boshqa guruhlar tomonidan e'tirof etishlariga erishishlari lozim.

Dars davomida izchil va maqsadga yo'naltirilgan holda vujudga keltirilgan muammoli vazifalarni o'quvchilar avval o'zlashtirgan bilim va ko'nikmalarini yangi vaziyatlarda qo'llash orqali o'quv materialini faol o'zlashtirishiga xizmat qiladi.

Bu metodlar guruhi o'quvchilarning aqliy rivojlanishi, ijodiy va mustaqil fikr yuritish ko'nikmalarini rivojlantirish, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va undan chiqishning eng maqbul yo'lini birgalikda topishlari, mo'ljalni to'g'ri olishga zamin tayyorlaydi.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki, matematik muammolarni hal qilishda hamkorlik va guruh bo'lib ishlash nafaqat bilim almashinuvini kuchaytiradi, balki o'quvchilarda muloqot, muammoga turli nuqtayi nazardan yondashish va muammolarni ijodiy hal etish ko'nikmalarini rivojlantiradi. Interfaol usullar yordamida tashkil etilgan guruh ishlarihar bir ishtirokchini faol bo'lishga undaydi va o'zini erkin ifoda etishga imkon beradi. Natijada, o'rganuvchilar nafaqat matematikani chuqurroq o'zlashtiradi, balki jamoada ishlash madaniyatini ham egallaydi. Shu

bois, zamonaviy ta'lim jarayonida hamkorlikka asoslangan yondashuvlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Matematika va uni o'qitish metodikasi-2021
2. Umumiy metodika J.A.Usarov, A.K.Yusupov, D.M.Mahmudova
3. Ma'lumotlar bazasi-24.09.2020
4. Toshkent-2018